



EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

SV

Yttrande 02/2024

(i enlighet med artikel 322 i EUF-fördraget)

över förslaget till
Europaparlamentets och rådets
förordning om inrättande
av programmet för europeisk
försvarsindustri och en ram
med åtgärder för snabb
tillgång till och leverans
av försvarsprodukter (Edip)
[Interinstitutionellt ärende
2024/0061(COD)
av den 5 mars 2024]

Innehållsförteckning

	Punkt
Inledning	01–13
Bakgrund	01–07
Yttrandets omfattning, tidslinje och begränsningar	08–13
Omfattning	08–10
Tidslinje	11
Begränsningar	12–13
Allmänna iakttagelser	14–21
Undantag från budgetförordningen	21
Särskilda kommentarer	22–64
Motivering	22–23
Behovsbedömning	22–23
Kapitel I i förslaget: Allmänna bestämmelser	24–25
Kapitel II i förslaget	26–48
Avsnitt 1: Allmänna bestämmelser tillämpliga på programmet och stödinstrumentet för Ukraina	26–30
Avsnitt 2: Programmet	31–46
Avsnitt 3: Stödinstrumentet för Ukraina	47–48
Kapitel IV i förslaget: Försörjningstrygghet	49–52
Avsnitt 1: Beredskap (artiklarna 34–39 i förslaget)	49
Avsnitt 2: Kartläggning och övervakning av leveranskedjorna (artiklarna 40 och 41 i förslaget)	50–51
Avsnitten 3 och 4: Försörjningskrisläge och säkerhetsrelaterat försörjningskrisläge (artiklarna 43–56 i förslaget)	52
Kapitel V i förslaget: Styrning, utvärdering och kontroll	53–58
Nämnden för försvarsindustriell beredskap och kommittéförfarande (artiklarna 57 och 58 i förslaget)	53
Ramavtal mellan unionen och Ukraina (artikel 59 i förslaget)	54–55
Utvärdering av programmet (artikel 66 i förslaget)	56–58

Ram för prestationsövervakning	59–64
Avslutande kommentarer	65–69
Sammanfattning av slutsatserna	
Redaktionella förslag	70
Bilagor	
Bilaga I – Översikt över europeiska försvarsrelaterade institutionella bestämmelser	
Bilaga II – Undantag från budgetförordningen	
Förkortningar	

Inledning

Bakgrund

01 Nu när Europa återigen upplever ett högintensivt krig i och med Rysslands anfallskrig mot Ukraina 2022 har försvarsfrågorna hamnat högt upp på EU:s dagordning. Efter Versaillesförklaringen av den 11 mars 2022 antog kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik ett gemensamt meddelande om analysen av investeringsgapet på försvarsområdet och vidare åtgärder¹.

02 Sedan dess har flera kortsiktiga åtgärder lagts fram.

- En [arbetsgrupp för gemensam upphandling på försvarsområdet](#) som ska arbeta med medlemsstaterna för att stödja samordningen av deras omedelbara upphandlingsbehov.
- Ett [instrument för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling](#) (Edirpa) som ska uppmuntra medlemsstaterna att samarbeta vid upphandlingen av den mest akuta försvarsutrustningen genom att tillhandahålla ekonomiskt stöd. Edirpa antogs den 18 oktober 2023 och kommer att upphöra den 31 december 2025.
- [Förordningen om stöd för ammunitionstillverkning](#)² om leverans och gemensam upphandling av ammunition till Ukraina (*akten till stöd för ammunitionstillverkning*). Förordningen antogs den 20 juli 2023 och kommer att upphöra den 30 juni 2025.

03 Kommissionen har tidigare antagit det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet och Europeiska försvarsfonden för att främja forskning och utveckling på försvarsområdet.

04 I [Europeiska rådets](#) slutsatser i december 2023 betonade man att mer behöver göras för att man ska uppnå EU:s mål att stärka försvarsberedskapen. Europeiska rådet

¹ JOIN (2022) 24.

² Förordning (EU) 2023/1525.

underströk också att EU behöver stärka den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen.

05 Den 5 mars 2024 offentliggjorde kommissionen sitt förslag ”om inrättande av programmet för europeisk försvarsindustri och en ram med åtgärder för snabb tillgång till och leverans av försvarsprodukter (Edip)”³. Paketet kallas *förslaget* nedan. Syftet med förslaget är att tillhandahålla mer stöd på medellång sikt för att sammanföra akuta behov med ett långsiktigt perspektiv, från och med nu och fram till slutet av den nuvarande fleråriga budgetramen.

06 I artikel 1 i förslaget fastställs en rad åtgärder, nämligen inrättandet av programmet för europeisk försvarsindustri (*programmet*), stödinstrumentet för Ukraina, en struktur för det europeiska försvarsmaterielprogrammet, en rättslig ram som ska säkerställa försörjningstrygghet och en nämnd för försvarsindustriell beredskap.

07 Parallellt med förslaget offentliggjorde kommissionen en strategi för europeisk försvarsindustri⁴. I strategin anges de huvudsakliga politiska initiativ som ska öka EU:s förmåga att bemöta säkerhetshot genom en förstärkning av den europeiska försvarsindustrin och bättre samordning av medlemsstaternas försvarsrelaterade investeringar. Strategins tidshorisont sträcker sig längre än den innevarande fleråriga budgetramen 2021–2027. Den består av kvantifierade mål som ska uppnås senast 2030. Programmet för europeisk försvarsindustri är det instrument som kommissionen i första hand tänker använda för att genomföra strategin för europeisk försvarsindustri från det att förslaget antas och fram till 2027.

Yttrandets omfattning, tidslinje och begränsningar

Omfattning

08 Vårt yttrande omfattar förslaget, inbegripet finansieringsöversikten för rättsakten och motiveringen. Vi hänvisar både till arbetsdokumentet (SWD) om programmet för

³ COM(2024) 150.

⁴ JOIN (2024) 10.

europaisk försvarsindustri⁵ och till strategin för europeisk försvarsindustri när vi anser att det är relevant.

09 Vi har samrått med kommissionens generaldirektorat för försvarsindustri och rymdfrågor och Europeiska försvarsbyrån. Vi har även haft kontakt med rådets sekretariat, Europaparlamentets underutskott för säkerhet och försvar samt företrädare för industrin och tankesmedjor. Vi kompletterade vår granskning med en analys av forskningsrapporter från källor som Europaparlamentets utredningstjänst.

10 I yttrandet framför vi våra synpunkter på förslaget och bidrar till lagstiftningsarbetet genom att föreslå förtydliganden av vissa delar av förslaget som kan påverka den ekonomiska förvaltningen av EU-medel.

Tidslinje

11 Kommissionen offentliggjorde förslaget den 5 mars 2024. Med hänsyn till förslagets rättsliga grund ska Europeiska revisionsrätten höras⁶. Rådet lämnade in en formell begäran om ett yttrande från revisionsrätten den 19 april 2024 och bad revisionsrätten att lägga fram sitt yttrande senast den 31 oktober 2024. Genom detta yttrande uppfylls kravet på att revisionsrätten ska höras.

Begränsningar

12 Vi vill understryka att enligt artikel 34 i budgetförordningen⁷ ska en konsekvensbedömning genomföras på förhand innan ett förslag med betydande ekonomiska, miljömässiga och sociala effekter läggs fram. Men, såsom vi påpekade i våra tidigare yttranden över förslaget om inrättande av Ukrainafaciliteten⁸ och förslaget om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan⁹, noterar vi återigen att ingen sådan konsekvensbedömning har gjorts. I motiveringen till förslaget angav kommissionen att det berodde på "förslagets brådskande karaktär"¹⁰.

⁵ C(2024) 4822.

⁶ Artikel 322.1 a i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

⁷ Förordning (EU, Euratom) 2018/1046.

⁸ Yttrande 03/2023.

⁹ Yttrande 01/2024.

¹⁰ COM(2024) 150, s. 9.

Vi vill understryka att det endast är i undantagsfall som en konsekvensbedömning på förhand bör utelämnas.

13 Den 8 juli 2024 utfärdade kommissionen ett arbetsdokument där den förklarade behovet av att EU agerade och informerade om resonemanget bakom förslaget. I arbetsdokumentet och förslaget finansieringsöversikt för rättsakten gavs dock begränsad inblick när det gäller ett antal faktorer (se punkterna [16](#), [22](#), [23](#), [40](#) och [60](#)). Denna begränsade information innebär att vi inte kan avge ett väl underbyggt yttrande.

Allmänna iakttagelser

14 Vi förstår att förslaget är avsett som ett första steg i genomförandet av strategin för europeisk försvarsindustri, där EU:s medel och mål till 2030 fastställs i syfte att stärka den europeiska försvarsindustrins resiliens. Vi noterar att samrådet om strategin för europeisk försvarsindustri ägde rum mellan oktober och december 2023, och underbyggdes av fem dokument med frågor med en beskrivning av den allmänna bakgrunden och de främsta problem som kommissionen har identifierat. I samrådsdokumenten fastställdes dock inte huvuddragen i de olika politiska instrumenten (t.ex. den europeiska militära försäljningsmekanismen eller stödinstrumentet för Ukraina), som senare togs med i förslaget om programmet för europeisk försvarsindustri. Ett formellt samråd om lagstiftningsförslaget ägde rum efter det att förslaget hade lagts fram. Det innebär att kommissionen kanske inte fick fullständig återkoppling på alla aspekter av förslaget.

15 I vår särskilda rapport om den förberedande åtgärden för försvarsrelaterad forskning¹¹ rekommenderade vi kommissionen att utforma en långsiktig strategi för Europeiska försvarsfonden för att öka närvaron av den teknik som utvecklas inom EU:s försvarssektor. I det avseendet välkomnar vi målet i förslaget att främja industriproduktion och kommersialisering av försvarsprodukter som utvecklats med stöd från Europeiska försvarsfonden. Vi välkomnar också att kommissionen får möjlighet att identifiera europeiska försvarsprojekt av gemensamt intresse i syfte att utveckla den europeiska försvarsförmågan. I vår särskilda rapport betonade vi dock att utveckling av försvarsförmågan är något som sker under en längre tid och kräver ett flerårigt perspektiv om det ska kunna påverka försvarsindustrins beslut. Här noterar vi att tidshorisonten för genomförandet av förslaget endast är två år (2026 och 2027). För att kunna dra full nytta av EU:s budgetstöd **bör kommissionen överväga** att komplettera strategin för europeisk försvarsindustri med en långsiktig finansieringsstrategi för den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen som en del av nästa fleråriga budgetram.

16 Vi underströk även att genomförandet av den förberedande åtgärden för försvarsrelaterad forskning krävde betydande resurser och expertkunskaper, vilket gjorde det svårt för kommissionen att rent operativt genomföra utvärderingen och tilldelningsprocessen inom rimlig tid. Vi noterar att kommissionen i förslagets finansieringsöversikt för rättsakten uppskattar de resurser som krävs för att genomföra programmet. Men det saknas en analys av hur dessa behov har beräknats och det finns

¹¹ Särskild rapport 10/2023.

inte heller någon information i vare sig finansieringsöversikten för rättsakten eller i arbetsdokumentet om hur dessa resurser kan säkerställas i god tid till genomförandet av programmet.

17 I vår översikt över Europas försvar¹² framhöll vi att EU:s planering avseende försvarsförmågan inbegriper många aktörer och vilar på en komplex styrningsstruktur. Inom denna struktur fastställs prioriteringarna för försvarsförmågan i mellanstatliga överenskommelser inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp), medan EU-budgeten genomförs av Europeiska kommissionen under Europaparlamentets överinseende. I *bilaga I* finns en översikt över de huvudsakliga Gusp-relaterade institutionella överenskommelserna och i punkt **53** finns synpunkter på samordningen mellan programmet och Gusp. Vi är visserligen medvetna om att institutionella överenskommelser ligger utanför förslaget tillämpningsområde, men **kommissionen och medlagstiftarna bör beakta** risken för överlappningar och problem när det gäller att utföra utvärderingar och revisioner som utgår från denna komplexa ram.

18 Vi noterar att förslaget i vissa fall inte innehåller några genomförandebestämmelser, till exempel för fonden för snabbare omvandling av försvarsleveranskedjorna (*fonden*)¹³ eller den europeiska militära försäljningsmekanismen¹⁴. De ska fastställas först vid ett senare datum i genomförandeakter, som inte innefattar möjligheten till granskning från Europaparlamentets sida. Se även punkterna **40** och **46**.

19 I vår särskilda rapport om att minska den storskaliga korrruptionen i Ukraina¹⁵ drog vi slutsatsen att storskalig korrruption fortfarande är ett genomgripande problem som kräver bättre rapporterings- och övervakningssystem och strängare villkor för EU:s budgetstöd. Här noterar vi att förslaget inte innehåller några särskilda bestämmelser för genomförandet av stödinstrumentet för Ukraina. Enligt förslaget ska bestämmelser som liknar de som finns för medlemsstaterna gälla i tillämpliga delar, trots att detta instrument skiljer sig från andra i fråga om mål, budgetkälla till finansieringen och rättslig grund, och trots den större risken för korrruption i Ukraina. Vidare förstår vi att arrangemangen för övervakning och rapportering kommer att fastställas i ett ramavtal som förhandlas fram med de ukrainska myndigheterna. Mot den bakgrunden **bör**

¹² Översikt 09/2019.

¹³ Artikel 19 i förslaget.

¹⁴ Artikel 14 i förslaget.

¹⁵ Särskild rapport 23/2021.

kommissionen och medlagstiftarna överväga att införa särskilda förfaranden för ansvarsskyldighet när det gäller genomförandet av programmet i Ukraina. Dessa förfaranden bör spegla den större risken för korruption och fastställa minimiskyddsåtgärder när det gäller kontroll, övervakning och rapportering som en utgångspunkt för framtida förhandlingar med de ukrainska myndigheterna. Se även punkterna [47](#), [48](#), [54](#), [55](#) och [64](#).

20 Vi noterar att förslaget innehåller ambitiösa mål och en rad olika stödberättigande åtgärder med begränsad vägledning om vilka kriterier som ska användas när man väljer ut projekt som kan få ekonomiskt stöd från EU, särskilt med tanke på att genomförandet kommer att löpa under två år (2026 och 2027). Här vill vi peka på risken för att den finansieringsram som anges i artikel 5 i förslaget och uppgår till 1,5 miljarder euro kanske inte står i proportion till de fastställda målen i artikel 4. Vidare finns det en risk för att EU:s begränsade resurser sprids ut över många olika projekt som kanske inte får en mätbar effekt på EU-nivå. Närmare överväganden finns i punkterna [38](#) och [43](#).

Undantag från budgetförordningen

21 I artiklarna 5, 8, 17 och 35 i förslaget finns sex undantag från [budgetförordningen](#). Enligt budgetförordningen ska lagstiftningsförslagets skäl och motivering innehålla en motivering till undantagen från dessa bestämmelser i förordningen (andra än de som anges i avdelning II i budgetförordningen). Vi har dock inte kunnat hitta någon sådan motivering till de undantag som anges i artiklarna 5.5, 8.3 och 35. Detta har begränsat vår möjlighet att bedöma syftet med och tillämpningsområdet för dessa undantag. I punkterna [34](#), [44](#) och [49](#) samt i [bilaga II](#) finns särskilda överväganden om de olika undantagen från budgetförordningen. Av principiella skäl vill vi betona att det är viktigt att begränsa antalet undantag från budgetförordningen till ett minimum och förklara varför de används.

Särskilda kommentarer

Motivering

Behovsbedömning

22 I motiveringen anger kommissionen att syftet med det föreslagna programmet för europeisk försvarsindustri är att sammanföra ”ett akut perspektiv med ett långsiktigt sådant”. Den beslutade även ”att snabbt gå från att anta punktvisa nödgärder i juli (dvs. akten till stöd för ammunitionstillverkning) och oktober (dvs. instrumentet för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling) 2023, till ett mer strukturellt tillvägagångssätt för att ta sig an de långsiktiga konsekvenser som den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen står inför och fortsätta att stödja Ukraina” (se även punkt **02**). Även om kommissionen i sitt arbetsdokument medger att det finns en risk för att den finansieringsram på 1,5 miljarder euro som fastställs i förslaget är begränsad, bedömer den inte hur stort budgetstöd från EU som skulle behövas för att genomföra de politiska instrument som föreslås.

23 I arbetsdokumentet framhåller kommissionen att syftet med detta är att upprätthålla förmågan att reagera på möjliga förändringar av den geopolitiska situationen och på EU-medlemsstaternas behov. Eftersom det inte finns några förklaringar i arbetsdokumentet eller några bevis som ligger till grund för förslaget och kostnadsberäkningarna har vi inte kunnat bedöma om finansieringsramen står i proportion till programmets ambitioner.

Kapitel I i förslaget: Allmänna bestämmelser

24 I de allmänna bestämmelserna beskrivs förslagets innehåll, som består av följande:

- Inrättandet av både programmet för europeisk försvarsindustri, med åtgärder som ska stärka den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen och fonden samt stödinstrumentet för Ukraina (kapitel II).
- En rättslig ram som fastställer kraven och förfarandena för inrättandet av strukturen för det europeiska försvarsmaterielprogrammet (kapitel III).

- o En rättslig ram som syftar till att säkerställa försörjningstrygghet för försvarsrelaterade produkter (kapitel IV).
- o Inrättandet av en nämnd för försvarsindustriell beredskap (kapitel V).

25 I artikel 2 finns en förteckning över de definitioner som används i förslaget till förordning. **Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga** att fastställa ytterligare definitioner (se punkterna [39](#), [41](#), [43](#), [45](#) och [51](#)).

Kapitel II i förslaget

Avsnitt 1: Allmänna bestämmelser tillämpliga på programmet och stödinstrumentet för Ukraina

Användning av finansiering som inte är kopplad till kostnaderna (artikel 3 i förslaget)

26 I förslaget (artikel 3) anges att programmet får genomföras genom finansiering som inte är kopplad till kostnaderna, en form av finansiering som infördes i budgetförordningen 2018 och som ska förenkla politikgenomförandet och stärka prestationsövervakningen. I våra tidigare revisioner har vi dock pekat på brister i genomförandet av finansiering som inte är kopplad till kostnaderna inom EU:s olika utgiftsområden. I vårt yttrande över Ukrainafaciliteten 2023 konstaterade vi att finansieringsöverenskommelserna för EU:s budgetstöd inte alltid hade varit tydliga när det gällde vilka åtgärder som skulle användas för att mäta om framstegen skulle bedömas vara tillfredsställande¹⁶. Vi rapporterade också att det var oklart hur kommissionen hade kommit fram till beloppet på utbetalningarna från faciliteten för återhämtning och resiliens till medlemsstaterna¹⁷. Metoden för att beräkna innehållandet av en utbetalning om delmål och mål inte uppnås fullt ut innebär att många bedömningar måste göras, och det kan leda till olika tolkningar¹⁸. Slutligen konstaterade vi att kommissionen vid sin revision av finansiering som inte är kopplad till kostnaderna i första hand var inriktad på om delmål och mål hade uppnåtts och att den inte i tillräcklig utsträckning undersökte om EU:s och medlemsstaternas regler hade följts. Vi uppmanade därför kommissionen att åtgärda den bristande säkerhet

¹⁶ Punkt 33 i [yttrande 03/2023](#).

¹⁷ Punkt 10.28 i [årsrapporten för 2021](#).

¹⁸ Punkt 11.19 i [årsrapporten för 2022](#).

som kan uppnås på EU-nivå i fråga om efterlevnaden av EU:s och medlemsstaternas regler¹⁹.

27 I det avseendet noterar vi att förslaget inte innehåller några genomförandebestämmelser som avser finansiering som inte är kopplad till kostnaderna. Vi är medvetna om att kommissionen i arbetsprogrammet kommer att fastställa att denna finansiering grundar sig på förväntad måluppfyllelse genom hänvisning till arbetspaket, delmål eller mål inom ramen för den gemensamma upphandlingsprocessen²⁰. Mot den bakgrunden **bör kommissionen** i arbetsprogrammen **överväga** att tydligt fastställa de åtgärder som finansieras i form av finansiering som inte är kopplad till kostnaderna, delmålen för genomförandet av åtgärden samt de ekonomiska konsekvenserna om ett specifikt delmål eller mål inte uppnås.

28 Vi noterar dessutom att enligt de särskilda bestämmelserna i förslaget krävs vägledning för genomförandet i samband med finansiering som inte är kopplad till kostnaderna för att säkerställa en konsekvent tillämpning.

- I artikel 7 anges att en stödmottagare får erhålla ekonomiskt stöd från flera EU-instrument, men att det kumulativa EU-stödet inte får överstiga de totala stödberättigande kostnaderna och att EU-bidraget från olika instrument inte får täcka samma kostnad.
- I artikel 8 anges att kommissionen får återkräva ett belopp om stödmottagaren gör en vinst, som ska beräknas som differensen mellan intäkterna och de stödberättigande kostnaderna för åtgärden.
- I artikel 17 fastställs det högsta tillåtna ekonomiska bidraget från EU till stödberättigande verksamhet i form av en procentandel av de stödberättigande kostnaderna.

¹⁹ Punkt 93 och rekommendation 3 i [särskild rapport 07/2023](#).

²⁰ Skälen 20 och 21 i förslaget.

När det är fråga om stödberättigande åtgärder som finansieras i form av finansiering som inte är kopplad till kostnaderna, och för att undvika risken för överkompensering, **bör kommissionen överväga** att klargöra

- o minimikraven för kontroll för att påvisa att de belopp som tagits emot i form av bidrag inte överstiger det totala beloppet av stödberättigande kostnader och inte täcker samma kostnader, såsom krävs enligt artikel 7,
- o det kostnadsunderlag som ska användas för att uppskatta det överskott som anges i artikel 8,
- o det kostnadsunderlag som ska användas för att fastställa den högst tillåtna EU-finansieringen enligt artikel 17,
- o kontrollåtgärder för att säkerställa att efterlevnaden av EU:s och medlemsstaternas regler kontrolleras och bekräftas.

29 I avsnitt 2.2.1 i finansieringsöversikten för rättsakten hänvisar man i sin tur till förenklade kostnadsalternativ i beskrivningen av finansieringsmekanismen. Där anges att kommissionen får använda förenklade kostnadsalternativ för att minska den administrativa bördan för stödmottagarna och rikta insatserna mot åtgärdernas resultat. I allmänhet bedömer vi att det förekommer färre fel när förenklade kostnadsalternativ används, men det är mycket viktigt att man utvecklar en säker metod, vilket vi tog upp i vår rapport om de nya alternativen för att finansiera landsbygdsutvecklingsprojekt²¹. Vi är medvetna om att det redan finns en metod till stöd för genomförandet av instrumentet för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling (Edirpa) när det gäller upphandlingsrelaterat budgetstöd. Såsom vi påtalar i punkt **58** har det dock ännu inte gjorts någon efterhandsutvärdering av Edirpa. Om kommissionen skulle bestämma sig för att använda detta finansieringsalternativ för andra verksamheter än det upphandlingsrelaterade samarbetet understryker vi att det skulle kräva att man snabbt utvecklar en tillförlitlig metod med hänsyn till programmets begränsade tidshorisont. **Kommissionen bör överväga** att klargöra omfattningen av de stödberättigande verksamheter som kan få finansiering som inte är kopplad till kostnaderna. **Den bör även överväga** att klargöra de principer som ligger till grund för de kostnadsberäkningar som används för att bedöma hur lämpligt det är att använda budgetstöd från EU i form av finansiering som inte är kopplad till kostnaderna och förenklade kostnadsalternativ.

²¹ Särskild rapport 11/2018.

Finansieringsram (artiklarna 5 och 6 i förslaget)

30 I artikel 5 i förslaget anges två separata budgetposter. En syftar till att stärka den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen och den andra till att stärka Ukrainas försvarstekniska och försvarsindustriella bas. Vi noterar programmets anslag på 1,5 miljarder euro. När det handlar om förstärkningen av Ukrainas försvarstekniska och försvarsindustriella bas (se även punkterna [47](#) och [48](#)) noterar vi att det inte finns någon fast finansieringsram för stödinstrumentet för Ukraina. Medlemsstaterna har ingått en överenskommelse²² om att använda de vinster som genereras från investeringar av frysta ryska tillgångar för att stödja Ukraina, dess återhämtning och återuppbyggnad och självförsvar mot Rysslands anfallskrig. Enligt denna överenskommelse fördelades 90 % av intäkterna från frysta ryska tillgångar till den europeiska fredsfaciliteten och 10 % till Ukrainafaciliteten. Den första överföringen på 1,5 miljarder euro gjordes tillgänglig den 26 juli 2024. Anslaget ska ses över årligen och en procentandel av dessa intäkter skulle i framtiden kunna gå till stödinstrumentet för Ukraina, vilket anges som ett alternativ i artikel 6.2 och även nämns i skäl 9. Vi skulle vilja understryka att det kan bli svårt att förutsäga beloppet från och tidshorizonten för en sådan finansieringskälla. Det kan också innebära en operativ utmaning för kommissionen när den genomför stödinstrumentet för Ukraina.

Avsnitt 2: Programmet

Samverkan med Eruf och ESF+ (artikel 7 i förslaget)

31 I artikel 7 i förslaget rekommenderas att programmet genomförs i samverkan med andra unionsprogram. Vi understryker att det skulle krävas en noggrann bedömning om andra fonder används som ett komplement till åtgärder som finansieras inom programmet. Detta är nödvändigt för att inte riskera att man använder finansiering som ursprungligen anslagits för att bidra till andra mål än de som ingår i programmet.

32 Vi noterar dessutom att genomförandet av förslaget kan leda till att [spetskompetensstämplar](#) tilldelas företag inom ramen för den försvarstekniska och försvarsindustriella basen. En spetskompetensstämpel tilldelas projekt som kan få EU-finansiering och som uppfyller de krav som fastställs för ett visst EU-instrument, men som inte fått något ekonomiskt stöd från EU på grund av instrumentets budgetbegränsningar. Det allmänna målet med stämpeln är att göra så att sökande kan få stöd från andra EU- eller medlemsstatsprogram och främja företags deltagande i

²² Rådets beslut (Gusp) 2024/1470 och rådets förordning (EU) 2024/1469 av den 21 maj 2024.

EU-program. Här hänvisar vi till vår rapport om synergier mellan Horisont 2020 och de europeiska struktur- och investeringsfonderna²³, där vi konstaterade att ett liknande verktyg endast användes i begränsad utsträckning på grund av administrativa hinder och brist på projektinformation. Vi anser att förslaget inte i sig garanterar att spetskompetensstämplar används. Det skulle krävas betydande insatser under genomförandet för att säkerställa att spetskompetensstämpeln används.

Indirekt förvaltning (artikel 8 i förslaget)

33 I artikel 8 i förslaget anges att programmet får genomföras genom direkt förvaltning eller indirekt förvaltning. I vår särskilda rapport om den förberedande åtgärden för försvarsrelaterad forskning²⁴ rekommenderade vi kommissionen att bedöma om indirekt förvaltning kan användas i större utsträckning som ett alternativ för projekt inom ramen för Europeiska försvarsfonden för att minska den risk som uppstår på grund av personalbristen inom kommissionen. Vi stöder därför denna flexibilitet för att säkerställa att programmet genomförs i tid. Det är dock inte alltid som överenskommelser om medverkan är tydliga när det gäller förfarandena för ansvarsskyldighet. För att stärka ansvarsskyldigheten vid indirekt förvaltning av EU-medel på försvarsområdet **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga** att införa ett uttryckligt krav på att överenskommelser om medverkan som ingåtts av kommissionen slår vakt om revisionsrättens revisionsrättigheter.

Budgetstödets retroaktiva verkan (artikel 8 i förslaget)

34 I artikel 8 i förslaget införs dessutom ett undantag från artikel 193.2 i budgetförordningen enligt vilket EU-bidrag får täcka "åtgärder som inletts och kostnader som uppstått före den dag då förslaget till åtgärderna lämnades in, under förutsättning att åtgärderna inte inleddes före den 5 mars 2024 och inte var slutförda före undertecknandet av bidragsöverenskommelsen". Utifrån skäl 23 tolkar vi det som att syftet med undantaget är att möjliggöra kontinuitet i finansieringsmöjligheterna för åtgärder som kunde ha fått stöd genom 2024 års finansiering inom ramen för akten till stöd för ammunitionstillverkning och Edirpa. Vi noterar dock att omfattningen av de stödberättigande åtgärderna, som förordas i förslaget, är bredare än omfattningen i akten till stöd för ammunitionstillverkning och Edirpa. Vidare noterar vi att tidsspannet mellan den 5 mars 2024 och det slutliga antagandet av förslaget mycket väl kan överstiga ett år. Det kan medföra en risk för att EU finansierar verksamheter som skulle ha genomförts även utan EU-stöd. Det skulle dessutom kunna medföra att dokument som styrker att de kostnader som mottagare begär ersättning för är

²³ Särskild rapport 23/2022.

²⁴ Särskild rapport 10/2023.

stödberättigande inte finns tillgängliga, vilket i sin tur skulle påverka vår möjlighet att genomföra revisioner. **Kommissionen och medlagstiftarna bör därför undersöka** två saker: för det första om tillämpningsområdet för undantaget i artikel 8 är lämpligt för att det avsedda målet ska kunna uppnås, och för det andra om det är anpassat till tidtabellen för antagandet av förslaget.

Återkrav av vinster som stödmottagare gjort (artikel 8)

35 I artikel 8 i förslaget anges att kommissionen får återkräva den andel av vinsten som motsvarar unionsbidragen. Vinsten beräknas som ett intäktsöverskott i förhållande till de stödberättigande kostnaderna för åtgärden, där intäkterna begränsas till unionsfinansiering, finansiering från medlemsstaterna och andra intäkter som genereras under åtgärden. I detta sammanhang noterar vi att programmet får stödja sådana åtgärder som att öka produktionskapaciteten eller främja industriproduktion och kommersialisering av försvarsprodukter, som kan generera intäkter på lång sikt. Om de underliggande försvarsrelaterade produkterna blir lönsamma skulle betydande belopp kunna återkrävas. För att garantera stödmottagarna rättssäkerhet och förhindra överkompensering **bör kommissionen överväga** att beskriva vilken metod den planerar att använda för att fastställa sådana vinster. Alternativt skulle kommissionen kunna överväga att inrätta en enkel och tydlig mekanism (t.ex. schablonmässiga procentsatser, som skulle minska de stödberättigande kostnaderna och EU-finansieringen till en nivå som minskar risken för överkompensering) för att begränsa den administrativa bördan och uppmuntra deltagande från industrin.

Användning av anläggningar som är belägna i tredjeländer (artiklarna 10 och 21 i förslaget)

36 I skäl 15 anges att den infrastruktur, tillgångar och resurser som tillhör programmets mottagare och som används för åtgärden ska vara belägna på en medlemsstats eller ett associerat lands territorium så att man uppnår överensstämmelse med målet i förslaget att stärka den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basens försvarsberedskap. Förslaget innehåller dock ett undantag från denna princip om mottagarna inte har några lättillgängliga alternativ eller relevant infrastruktur och relevanta anläggningar, tillgångar och resurser inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Vi noterar att ordvalet "lättillgänglig" kan tolkas i vid bemärkelse, vilket kan leda till en utbredd användning av undantaget. **Kommissionen och medlagstiftarna bör undersöka** om tillämpningsområdet för detta undantag är lämpligt och stämmer överens med skäl 15 i förslaget.

Definition och prioritering av stödberättigande åtgärder (artiklarna 11, 12 och 13 i förslaget)

37 I artikel 11 i förslaget beskrivs de åtgärder som berättigar till finansiering inom ramen för programmet och anges att budgetstöd får tilldelas åtgärder som till exempel gäller

- verksamhet som gäller myndigheters samarbete i försvarsupphandlingsförfaranden (artikel 11.2),
- inrättande av gränsöverskridande industripartnerskap, inbegripet verksamhet som syftar till att samordna anskaffning eller reservering av komponenter och lageruppbyggnad av försvarsprodukter (artikel 11.3 b),
- uppbyggnad och tillhandahållande av reserverad snabbinsatstillverkningskapacitet för försvarsprodukter (dvs. tillverkningskapacitet som kan behövas i en nödsituation, kallas även *anläggningar med ständig beredskap* (artikel 11.3 c),
- verksamhet för att stärka försörjningstryggheten och resiliensen (artikel 11.5 b).

Med tanke på att programmet får genomföras via bidrag på grundval av uppkomna kostnader **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga** att klargöra vilka kostnader som kan bli stödberättigande inom ramen för programmet och om finansieringen får användas för att täcka inköp av råvaror och insatsvaror för lageruppbyggnad och därmed finansiera den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basens behov av rörelsekapital.

38 Vi noterar vidare att artikel 11 innehåller 14 exempel på stödberättigande åtgärder som kan få ekonomiskt stöd från EU, men att artikel 4 innehåller en vid definition av målet ”inleda och snabba upp industrins anpassning till strukturella förändringar”. I det sammanhanget, och såsom påpekas i punkt **20** i detta yttrande, **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga** att fastställa tydliga prioriteringar för fördelning av EU-medel till enskilda projekt för att undgå risken för att EU:s ekonomiska medel sprids ut.

39 När det gäller artiklarna 12 och 13 **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga** att mer uttryckligen definiera termerna ”gemensamma upphandlingsåtgärder” och ”industriella förstärkningsåtgärder” eftersom de sistnämnda inte används i artikel 11 och inte definieras i artikel 2 i förslaget. **De bör även överväga** att göra en tydligare åtskillnad mellan gemensam (common) upphandling och gemensam (joint) upphandling i texten.

En europeisk militär försäljningsmekanism (artikel 14 i förslaget)

40 Enligt artikel 14.2 i förslaget ska kommissionen utarbeta de tekniska specifikationerna för och upphandla den gemensamma it-plattform som krävs och upprätta en samlad, centraliserad, uppdaterad katalog över försvarsprodukter som utvecklats av den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen. Utifrån strategin för europeisk försvarsindustri²⁵ uppfattar vi det som att denna katalog är avsedd som ett första steg i ett pilotprojekt som sedan ska utvecklas till en fullfjädrad europeisk militär försäljningsmekanism från och med 2028 och att kommissionen tänker bygga plattformen på befintliga lösningar, till exempel Europeiska försvarsfondens Euclid-databas. Med tanke på de olika tidsramarna för strategin för europeisk försvarsindustri och programmet för europeisk försvarsindustri föreslår vi att kommissionen fastställer etappmål för perioden 2025–2027 i förslaget.

Kommissionen och lagstiftarna bör även överväga att

- klargöra om plattformen även ska innehålla de inslag som beskrivs i artikel 37 i förslaget om underlättande av offtake-avtal,
- tydligt ange det målinriktade tillämpningsområdet för produkter och företag som ska omfattas av plattformen,
- tillhandahålla genomförandebestämmelser för styrningen och förvaltningen av it-plattformen.

Slutligen noterar vi att, beroende på plattformens omfattning och egenskaper, kan utvecklings- och underhållskostnaderna bli betydande. Vidare noterar vi att plattformens operativa framgång kommer att hänga på i vilken utsträckning den används av medlemsstaternas upphandlande myndigheter och på om industrin är villig att lämna ifrån sig de uppgifter som efterfrågas frivilligt. I det sammanhanget noterar vi att kommissionen i arbetsdokumentet inte bedömer den valuta för pengarna som förväntas av it-plattformen till stöd för den europeiska katalogen över försvarsprodukter som planeras som en del av den europeiska militära försäljningsmekanismen.

41 I artikel 14.1 b i förslaget anges att kommissionen ska stödja ”inrättandet av en försvarsindustriell beredskapspool för att öka tillgången till och snabba upp leveranstiden för unionstillverkade försvarsprodukter och säkerställa ett omedelbart och förmånligt alternativ för inköp eller användning/leasing för medlemsstaterna, de associerade länderna och Ukraina”. I artikel 14.3 anges vidare att kommissionen ska ge

²⁵ Avsnitt 2.3 *Investera europeiskt* i JOIN(2024) 10.

ekonomiskt stöd till medlemsstaterna genom att bidra till uppbyggnaden av försvarsindustriella beredskapspooler. Men utöver de angivna målen kunde vi inte hitta någon definition av försvarsindustriella beredskapspooler i förslaget.

Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att införa definitionen och ange huvuddragen i försvarsindustriella beredskapspooler i lagstiftningstexten.

Europeiska försvarsprojekt av gemensamt intresse (artikel 15 i förslaget)

42 I förslaget får kommissionen befogenhet att utpeka europeiska försvarsprojekt av gemensamt intresse. Bestämmelsen är utformad som stöd till storskaliga projekt som ska utveckla förmågor som ingen medlemsstat skulle kunna utveckla eller upphandla på egen hand. Vi noterar dock att tidshorisonten för att genomföra sådana projekt sannolikt överstiger Edips tvååriga genomförandeperiod. Det är därför av avgörande betydelse att säkerställa långsiktig finansiering så att det går att slutföra de utvalda projekten och dra nytta av de förväntade fördelarna. **Kommissionen och medlagstiftarna bör därför överväga** att införa ett krav för att trygga ett långsiktigt ekonomiskt stöd som en förutsättning för urvalet av europeiska försvarsprojekt av gemensamt intresse.

Tilldelningskriterier (artikel 16 i förslaget)

43 I förslaget fastställs fyra tilldelningskriterier som ska användas vid bedömningen av de förslag som kommer in till de årliga arbetsprogrammen. Tilldelningskriterierna omfattar "försvarsindustriell beredskap", "försvarsindustriell resiliens" och "försvarsindustriellt samarbete". Termerna "försvarsindustriell resiliens" och "försvarsindustriellt samarbete" definieras dock inte uttryckligen i förslaget och nämns inte i artikel 4 där förslagets övergripande mål fastställs. Vi anser dessutom att kriterierna enbart är riktlinjer och inte tillräckliga för att medge ett öppet urvalsförfarande eller en målriktad finansiering till de projekt som ger mest valuta för pengarna. Vi noterar att kommissionen avser att lämna ytterligare uppgifter om hur dessa kriterier ska tillämpas i arbetsprogrammen. **Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga** att anpassa den terminologi som används i artiklarna 4 och 16 i förslaget för att uppnå överensstämmelse mellan målen i förslaget och tilldelningskriterierna.

Unionens ekonomiska bidrag (artikel 17 i förslaget)

44 I förslaget anges att "genom undantag från artikel 190 i förordning (EU, Euratom) nr 2018/1046 får programmet finansiera upp till 100 % av de stödberättigande kostnaderna". I skäl 18 anges att undantaget kan tillämpas för att täcka de kostnader som beror på "komplexiteten i samarbetet" vid gemensam upphandling. Vi noterar dock att tillämpningsområdet för undantaget i artikel 17 skulle

innebära att verksamhet för att stärka försörjningstryggheten och resiliensen, utbildning och kompetenshöjning av personal eller upphandling av fysiska system och system för it-skydd också skulle påverkas av undantaget från budgetförordningen.

Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga huruvida tillämpningsområdet för undantaget i artikel 17 är lämpligt och stämmer överens med det mål som anges i skäl 18.

45 I artikel 17 anges vidare att stödberättigande verksamhet som gäller en snabbare anpassning till strukturella förändringar av produktionskapaciteten för försvarsprodukter kan få budgetstöd från EU som överstiger taket på 35 % i förslaget om "[m]edlemsstaterna enas om en gemensam strategi för export av sådana försvarsprodukter". Det skulle kunna leda till att medlemsstaterna och kommissionen har olika tolkningar av vad som kan anses utgöra en uppfyllelse av detta kriterium med en efterföljande risk för en inkonsekvent bedömning. För att säkerställa att programmet genomförs konsekvent **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga** att definiera vad som avses med en "gemensam strategi för export" i artikel 2 i förslaget.

Fonden för snabbare omvandling av försvarslieferanskedjorna (artikel 19 i förslaget)

46 I förslaget anges att kommissionen får inrätta en blandfinansieringsinsats (dvs. kombinera icke återbetalningspliktiga former av stöd och finansieringsinstrument), kallad *fonden*. Syftet med fonden är att mobilisera, riskreducera och snabba upp de investeringar som behövs för att öka försvarstillverkningskapaciteten hos små och medelstora företag och små midcap-företag i form av eget kapital och lån. Fonden ska genomföras i enlighet med bestämmelserna i InvestEU-programmet. Utöver målen och de tilltänkta stödmottagarna fann vi dock inga genomförandebestämmelser i förslaget som fastställer

- fondens finansieringsram,
- de kriterier som ska användas för att välja ut investeringsobjekt och typer av finansieringsinstrument,
- eventuella kopplingar till de åtgärder som finansieras inom programmet,
- stödmottagarnas skyldigheter,
- principerna för att dela finansiella risker mellan fonden och privata investerare,
- övervakningsarrangemang för att säkerställa att målen uppnås,

- o revisionsrättens rätt att få tillgång till handlingar och information, i enlighet med artikel 287.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Kommissionen och medlagstiftarna bör därför överväga att tillhandahålla allmänna urvalskriterier för fondens stödmottagare och förklara hur fonden kommer att bidra till att programmets övergripande mål uppnås. Dessutom **bör kommissionen överväga** att fastställa särskilda övervakningsarrangemang för fonden och riskdelningen med privata investerare.

Avsnitt 3: Stödinstrumentet för Ukraina

47 Enligt förslaget finns det planer på att inrätta en separat finansieringsram, som finansieras genom frivilliga bidrag och ”relevanta restriktiva unionsåtgärder”, som ska användas till åtgärder som stärker Ukrainas försvarstekniska och försvarsindustriella bas. **Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att ta med** närmare bestämmelser om EU:s relevanta restriktiva unionsåtgärder så att det går att korrekt fastställa det belopp för externa inkomster avsatta för särskilda ändamål som är öronmärkta för Ukraina. Se även punkt **30** för våra överväganden om de extraordinära intäkter som innehas av privata enheter och som härrör från immobiliserade ryska tillgångar.

48 I artikel 4 i förslaget framhålls att syftet med stödinstrumentet för Ukraina är att bidra till återhämtningen, återuppbyggnaden och moderniseringen av Ukrainas försvarstekniska och försvarsindustriella bas, stärka det gränsöverskridande samarbetet och hjälpa Ukraina att gradvis anpassa sig till unionens regelverk. Vi noterar att målen är mycket allmänt hållna, vilket kan göra det svårt att fastställa operativa kriterier för tilldelning av EU:s budgetstöd. I artikel 20 anges vidare att kommissionen ska förvalta stödinstrumentet för Ukraina enligt regler som liknar programmets regler när det gäller formen av EU-finansiering, stödberättigande enheter och tilldelningskriterier. Vi noterar därför att förslaget inte innehåller några särskilda bestämmelser för genomförandet av stödinstrumentet för Ukraina och att det tillämpar bestämmelser som liknar dem som gäller för medlemsstaterna. Denna tillämpning gäller trots att instrumentet skiljer sig från andra i fråga om mål, budgetkälla till finansieringen, rättslig grund och den större risken för korruption i Ukraina. Mot bakgrund av detta, såsom påpekas i punkt **19**, **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga att införa** särskilda bestämmelser för genomförandet av stödinstrumentet för Ukraina. De skulle till exempel kunna överväga att

- o begränsa omfattningen av stödberättigande åtgärder till dem som är nödvändiga för att uppnå instrumentets mål,

- o ta fram särskilda tilldelningskriterier,
- o åtgärda risken för att programmet i Ukrainas fall genomförs genom finansiering som inte är kopplad till kostnaderna (se punkterna 26–29).

Vidare noterar vi att de allmänt hållna målen och spelrummet när det gäller genomförandet av stödinstrumentet för Ukraina kan skapa problem när man i efterhand ska bedöma hur det har presterat och fastställa genomförandeorganens ansvar. I punkt 54 finns våra synpunkter på ramavtalet för Ukraina.

Kapitel IV i förslaget: Försörjningstrygghet

Avsnitt 1: Beredskap (artiklarna 34–39 i förslaget)

49 I artikel 35 i förslaget införs ett undantag från artikel 172 i budgetförordningen, som gör att kommissionen i situationer av synnerligen brådskande karaktär får begära leverans av varor eller tjänster innan de slutliga kontrakten har undertecknats. Med tanke på att risken för tvister är större när ett kontrakt genomförs innan de rättsliga villkoren har fastställts **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga** att begränsa undantagets tillämpningsområde. De skulle till exempel kunna besluta att undantaget endast får användas om ett försörjningskrisläge eller ett säkerhetsrelaterat försörjningskrisläge har aktiverats.

Avsnitt 2: Kartläggning och övervakning av leveranskedjorna (artiklarna 40 och 41 i förslaget)

50 I förslaget anges att kommissionen ska kartlägga unionens försvarsleveranskedjor och tillhandahålla en analys av unionens starka och svaga länkar i leveranskedjorna för krisnödvändiga produkter. För detta ändamål ska kommissionen utnyttja offentligt tillgängliga uppgifter och den får också rikta frivilliga begäranden om information till relevanta aktörer. I artikel 41 anges på liknande sätt att kommissionen och medlemsstaterna får be berörda parter att på frivillig grund lämna information i syfte att utföra övervakning av försvarsleveranskedjorna. I skäl 56 i förslaget anges slutligen att kommissionen bör fastställa standardiserade och säkra metoder för all insamling av uppgifter för att minimera bördan för de företag som deltar i övervakningen och säkerställa att de uppgifter som inhämtas kan sammanställas på ett meningsfullt sätt. För att se till att de uppgifter som tas emot är fullständiga **bör kommissionen överväga** att införa ett krav på svar på sådana begäranden om information i de bidragsöverenskommelser som ingåtts med programmets stödmottagare.

51 Enligt artikel 42 i förslaget ska medlemsstaterna rapportera om större händelser som kan hindra den regelbundna kartläggningen av centrala marknadsaktörer. För att främja ett konsekvent genomförande **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga** att tydligare definiera ”större händelser”, klargöra omfattningen av de åtgärder som medlemsstaterna måste genomföra och tydligt ange vad för slags information de förväntar sig att få inrapporterad.

Avsnitten 3 och 4: Försörjningskrisläge och säkerhetsrelaterat försörjningskrisläge (artiklarna 43–56 i förslaget)

52 Om Europeiska rådet aktiverar det försörjningskrisläge som avses i artikel 44 eller det säkerhetsrelaterade försörjningskrisläge som avses i artikel 48 får kommissionen genom förslaget befogenhet att begära in information från berörda företag och underrätta om prioritetsklassade order och prioritetsklassade begäranden. Genom förslaget får kommissionen befogenhet att påföra böter, till exempel när ett företag till följd av grov vårdslöshet eller bristande efterlevnad inte uppfyller skyldigheten att informera kommissionen eller lämnar ofullständiga eller vilseledande uppgifter som svar på en begäran (artikel 55). Denna befogenhet omfattas dock av villkor som kan förhindra att den används på ett ändamålsenligt sätt och i tid.

- Enligt artiklarna 46 och 49 krävs ett förhandsgodkännande från den medlemsstat där företaget är etablerat innan kommissionen skickar ut en begäran om uppgifter. Företaget kan besluta att inte svara på begäran om det har ”tillräckliga skäl” för att inte göra det.
- Enligt artikel 47 ska en underrättelse om en prioritetsklassad order föregås av en begäran från en medlemsstat och ett förhandsgodkännande från den medlemsstat där det berörda företaget är etablerat. Ett företag får även avvisa ordern om det förser kommissionen med en ”detaljerad motivering”.
- Enligt artikel 50 ska ett beslut att utfärda en prioritetsklassad beställning på samma sätt föregås av en formell begäran från en medlemsstat och ett förhandsgodkännande från den medlemsstat där det berörda företaget är etablerat. Företaget får besluta att inte godta beställningen om det har ”tillräckliga skäl” att inte göra det.

Vi vill därför understryka att en välfungerande mekanism kommer att hänga på medlemsländernas samarbetsvilja. Vi vill också peka på den operativa utmaning det innebär för kommissionen att utöva dessa föreslagna befogenheter och den risk för rättsliga utmaningar från företag som kan bli föremål för sanktioner. **Kommissionen och medlagstiftarna bör därför överväga** att klargöra vilka ”skäl” och ”detaljerade

motiveringar” som gör att ett företag kan avvisa en begäran om information, en prioriterad order och en prioriterad begäran om information.

Kapitel V i förslaget: Styrning, utvärdering och kontroll

Nämnden för försvarsindustriell beredskap och kommittéförfarande (artiklarna 57 och 58 i förslaget)

53 Genom förslaget inrättas nämnden för försvarsindustriell beredskap som sammanför kommissionen, medlemsstaterna och den höga representanten tillika chefen för Europeiska försvarsbyrån. Nämnden ska ge råd till kommissionen om genomförandet av programmet, bland annat när det handlar om att fastställa prioriterade finansieringsområden och aktivera ett försörjningskrisläge. Som en del av strategin för europeisk försvarsindustri ska nämnden dessutom utöva funktionen för EU-försvarets gemensamma planering och upphandling. Kommissionen ska vara ordförande i nämnden när det handlar om att genomföra programmet för europeisk försvarsindustri (Edip), medan kommissionen och den höga representanten (som också är chef för Europeiska försvarsfonden) delar på ordförandeskapet i nämnden när det handlar om strategin för europeisk försvarsindustri. Vidare inrättas en kommitté genom förslaget som ska övervaka antagandet av kommissionens arbetsprogram. Den ska bestå av kommissionen och medlemsstaterna och ha Europeiska försvarsbyrån och Europeiska utrikestjänsten som observatörer. Vi är medvetna om att det finns ett behov av sådana samordningsforum för att säkerställa konsekvens mellan Gusp-beslut och försvarsindustripolitiken och förstår de rättsliga begränsningar som gäller för förslaget. Vi noterar dock att nämnden kanske inte bidrar till att förenkla den komplexa styrningsram som tas upp i punkt [17](#).

Ramavtal mellan unionen och Ukraina (artikel 59 i förslaget)

54 Med hänsyn till stödinstrumentet för Ukraina krävs det enligt artikel 59 i förslaget att kommissionen ingår ett ramavtal med Ukraina, där det ingår att fastställa närmare bestämmelser för att säkerställa en sund ekonomisk förvaltning och öppenhet. Såsom anges i punkt [19](#) kan dock medlagstiftarna överväga att införa krav på minimikontroller, övervakning och rapportering i förslaget som en utgångspunkt för framtida förhandlingar mellan kommissionen och ukrainska myndigheter. Vidare **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga** att förtydliga innehållet i ramavtalet med Ukraina och ta med närmare bestämmelser om

- de särskilda mål och behov som de ukrainska myndigheterna strävar efter att uppnå och tillgodose,
- identifieringen av de ukrainska myndigheter som är med och genomför programmet och deras ansvarsområden,
- det system som ska tillämpas för sanktioner och återkrav i händelse av överträdelser av avtalet och avtal i efterföljande led,
- övervakningsarrangemangen, inbegripet prestationsindikatorer och informationskällor som använts för att kvantifiera instrumentets output,
- de relevanta lagstiftningsåtgärder, regleringsåtgärder eller administrativa åtgärder som krävs för att upprätthålla revisionsrättens rätt att få tillgång till handlingar och information från ukrainska stödmottagare till sina revisioner.

55 Vi noterar dessutom att det i förslaget inte finns någon tidsfrist för när ramavtalet med Ukraina ska ingås. Med tanke på instrumentets korta tidsspann och ramavtalets roll i att upprätthålla revisionsrättens rätt att få tillgång till handlingar och information från ukrainska stödmottagare till sina revisioner **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga** att införa en sådan tidsfrist för att se till att alla betalningar omfattas av hållbara övervaknings- och revisionsarrangemang.

Utvärdering av programmet (artikel 66 i förslaget)

56 Enligt förslaget ska kommissionen senast den 30 juni 2027 utarbeta en rapport med en utvärdering av programmets genomförande och resultat. Rapporten ska bygga på samråd med medlemsstaterna och centrala berörda parter. Vi välkomnar detta krav, men noterar att tidsfristen för utvärderingen är ambitiös med tanke på hur lång tid det ordinarie lagstiftningsförfarandet tar och den tid som behövs för att genomföra programmet och bedöma effekterna av det. I det avseendet noterar vi att utvärderingen av akten till stöd för ammunitionstillverkning, som utfärdades av kommissionen i juli 2024, kom för snart efter antagandet av tilldelningsbeslutet den 15 mars 2024. Denna tidsram gjorde att kommissionen inte kunde bedöma åtgärdernas resultat, och utvärderingen kom då endast att omfatta genomförandeperioden fram till dess att det slutliga urvalet av stödmottagare hade gjorts.

57 Trots denna begränsning noterar vi att man i utvärderingen av akten till stöd för ammunitionstillverkning pekade på den utmaning som programkommittén stod inför när den skulle enas om definitionen av stödberättigande åtgärder och tilldelningen av den tillgängliga budgeten. Här kan rekommendationerna om att göra tydliga kopplingar mellan de politiska målen och de stödberättigande åtgärder som följer av utvärderingen också vara relevanta för genomförandet av programmet för europeisk försvarsindustri, såsom påpekas i punkterna **37**, **38** och **43**. I utvärderingen betonas vidare att en viktig framgångsfaktor för genomförandet av akten till stöd för ammunitionstillverkning var den utåtriktade verksamhet i tidigare led som kommissionen genomförde för att hitta de största flaskhalsarna i leveranskedjan för ammunition. Här noterar vi att programmet för europeisk försvarsindustri kommer att ha ett bredare tillämpningsområde för försvarsprodukter än akten till stöd för ammunitionstillverkning inom en begränsad genomförandeperiod på två år. Det kan därför bli svårt för kommissionen att fastställa prioriterade åtgärder när det gäller tilldelningen av finansiering inom den planerade tidsramen.

58 Dessutom noterar vi att andra EU-program som stöder EU:s försvarstekniska och försvarsindustriella bas (instrumentet för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling (Edirpa), Europeiska försvarsfonden och det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet) ännu inte har utvärderats i efterhand, eftersom de inte har genomförts under en tillräckligt lång tidsperiod (med undantag av det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet). Halvtidsutvärderingen av Europeiska försvarsfonden pågick vid den tidpunkt då vi utarbetade detta yttrande, medan utvärderingen av Edirpa förväntas bli klar till slutet av 2026, och i förordningen om det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet fanns det ingen tidsfrist för när utvärderingen skulle vara klar. Med tanke på hur värdefulla sådana utvärderingar är för att förbättra den politiska beslutsprocessen och tidsplanen för nästa fleråriga budgetram **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga** att göra en enda efterhandsutvärdering av de ovannämnda försvarsrelaterade programmen. På så sätt kan de hjälpa till att styra eventuella ytterligare åtgärder eller investeringar efter 2027 och senarelägga den slutliga utvärderingen av Edip och därmed se till att tidsfördröjningen mellan offentliggörandet av förslaget och det slutliga antagandet beaktas.

Ram för prestationsövervakning

59 Vi ställer oss positiva till att en gedigen ram för prestationsbedömning inrättas. I det avseendet innehåller avsnittet 1.4.4 i finansieringsöversikten för rättsakten som

åtföljer förslaget meningsfulla prestationsindikatorer, till exempel ökad produktionskapacitet för försvarsprodukter inom EU eller kortare ledtider för produktionen. Andra indikatorer som föreslås är fler outputindikatorer (t.ex. antalet medlemsstater som deltar i samarbetet kring gemensam upphandling). Eftersom den fullständiga förteckningen över indikatorer som används för övervakning endast ska införas av den enhet som anförtros genomförandet av programmet **bör kommissionen överväga** att förse dem med en förteckning över nyckelindikatorer som ska användas och som ska inbegripa såväl output- som resultatindikatorer och – vid behov – utgångs- och målvärden.

60 Enligt arbetsdokumentet räknar kommissionen med att kunna samla in den information som krävs för att övervaka programmets genomförande och stödinstrumentet för Ukraina, främst genom att begära in information från stödmottagarna. Vi noterar dock att det kan krävas information från företag som inte nödvändigtvis har dragit nytta av programmets finansiering när man ska mäta den övergripande ökade produktionskapaciteten för försvarsprodukter inom EU och kortare ledtider för produktionen. Vi noterar dessutom att kommissionen i arbetsdokumentet²⁶ anger att det råder brist på tillgängliga uppgifter om den försvarstekniska och försvarsindustriella basen på grund av nationella säkerhetshänsyn. Det begränsar vår förmåga att bedöma hur robusta de övervakningsarrangemang som anges i förslaget är.

61 Vidare identifierade vi inte några prestationsindikatorer som särskilt speglade målen att främja interoperabilitet och standardisering av försvarssystem i EU. **Kommissionen bör överväga** att införa prestationsindikatorer som speglar uppfyllelsen av dessa särskilda politiska mål.

62 Vi noterar att det gemensamma meddelandet om strategin för europeisk försvarsindustri²⁷ innehåller tre huvudsakliga mål:

- o Medlemsstaterna ska upphandla minst 40 % av sin försvarsmateriel på ett samarbetsinriktat sätt senast 2030.

²⁶ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar, avsnitt 7, *What are the impacts of the preferred policy options?*, C(2024) 4822.

²⁷ Kommissionens meddelande *En ny strategi för europeisk försvarsindustri: uppnå EU-beredskap genom en lyhörd och motståndskraftig europeisk försvarsindustri*, (JOIN(2024) 10.

- Värdet av den försvarsrelaterade handeln inom EU ska utgöra minst 35 % av värdet av EU:s försvarsmarknad senast 2030.
- Medlemsstaterna ska upphandla minst 50 % av sina försvarsinvesteringar inom EU senast 2030 och 60 % senast 2035.

Men dessa indikatorer är inte med i förslaget. Vi noterar att det ekonomiska stödet inom ramen för Edip endast omfattar perioden fram till 2027, som är tidsramen för den innevarande fleråriga budgetramen. Vi noterar även att uppfyllelsen av målen i stor utsträckning kommer att hänga på medlemsstaternas initiativ. Men för att kunna övervaka framstegen i genomförandet av strategin för europeisk försvarsindustri **bör kommissionen överväga** att ta med dessa indikatorer i Edips övervakningsverksamhet och fastställa etappmål för 2027. Vi är visserligen medvetna om att dessa indikatorer kanske inte enbart speglar programmets utfall, men vi anser ändå att de är relevanta för bedömningen av prestationerna.

63 Med tanke på att uppfyllelsen av målen för strategin för europeisk försvarsindustri hänger på medlemsstaternas upphandlingsbeslut **bör kommissionen** även **överväga** att offentliggöra en detaljerad fördelning av prestationsindikatorerna per medlemsstat som en del av programmets slutliga utvärdering.

64 När det gäller stödinstrumentet för Ukraina **bör kommissionen och medlagstiftarna överväga** att lägga till kompletterande indikatorer så att de kan bedöma de fördelar som stödinstrumentet för Ukraina ger. Detta eftersom den föreslagna indikatorn ("ökat stöd till Ukraina") kanske inte gör det möjligt för kommissionen att mäta i vilken utsträckning instrumentet bidrar till moderniseringen av Ukrainas försvarstekniska och försvarsindustriella bas.

Avslutande kommentarer

65 Nu när Europa återigen upplever ett högintensivt krig har försvarsfrågorna hamnat högt upp på EU:s dagordning. I det sammanhanget lade kommissionen fram ett förslag om inrättande av programmet för europeisk försvarsindustri (Edip) för att

- a) stödja EU:s försvarsindustriella beredskap genom att stärka den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen och se till att försvarsprodukter finns tillgängliga och levereras i tid,
- b) bidra till att återställa, återuppbygga och modernisera den ukrainska försvarstekniska och försvarsindustriella basen,

I detta syfte inrättas genom förslaget programmet för europeisk försvarsindustri (*programmet*) och stödinstrumentet för Ukraina, tillsammans med andra åtgärder.

66 Vi betonar risken för att den föreslagna budgeten på 1,5 miljarder euro som ska stärka den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen kanske inte står i proportion till målen i förslaget. Därför framhåller vi vikten av att fastställa relevanta prestationsindikatorer som åtföljs av delmål och mål som speglar de resultat som man realistiskt kan förvänta sig till slutet av 2027. Vidare noterar vi att det är viktigt att ta fram en långsiktig finansieringsstrategi som en del av nästa fleråriga budgetram.

67 Vi anser att vissa förfaranden för ansvarsskyldighet i förslaget behöver bli tydligare eller stärkas, bland annat bestämmelserna avseende revisionsrättens revisionsrättigheter. Detta är relevant med tanke på de komplexa styrformerna på försvarsområdet. Det gäller särskilt i de fall där programmet genomförs genom indirekt förvaltning, i samband med fonden och där genomförandet överläts åt de ukrainska myndigheterna.

68 Vi tror att kompletterande genomförandebestämmelser kan komma att krävas för programmet. De kan ge en gedigen grund för programgenomförandet och den riktade fördelningen av medel. I yttrandet har vi genomgående lyft fram de främsta risker som vi har identifierat och lämnat förslag på hur de kan åtgärdas. De handlar bland annat om behovet av att klargöra den metod som gäller för finansiering som inte är kopplad till kostnaderna, kraven när det gäller åtgärdernas stödberättigande och kostnader samt urvalskriterierna för att fördela finansiering till enskilda projekt.

69 Slutligen noterar vi att kommissionen genom förslaget ges nya ansvarsområden och rättigheter för att säkerställa försörjningstrygghet för försvarsprodukter i EU. Vi betonar dock att medlemsstaternas intresse och samarbetsvilja kommer att vara avgörande för att säkerställa en ändamålsenlig försörjningstrygghet för försvarsprodukter.

Sammanfattning av slutsatserna

Nummer	Förslag	Hänvisning i yttrandet (punkt)
Allmänna iakttagelser		
1	Kommissionen bör överväga att komplettera strategin för europeisk försvarsindustri med en långsiktig finansieringsstrategi för den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen som en del av nästa fleråriga budgetram.	15
2	Kommissionen och medlagstiftarna bör beakta risken för överlappningar och problem när det gäller att utföra utvärderingar och revisioner som beror på denna komplexa ram.	17
3	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att införa särskilda förfaranden för ansvarsskyldighet för genomförandet av programmet i Ukraina.	19, 48
Kapitel I: Allmänna bestämmelser		
4	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att fastställa ytterligare definitioner i artikel 2 i förslaget för att säkerställa ett konsekvent genomförande.	39, 41, 43, 45, 51
Kapitel II		
Avsnitt 1: Allmänna bestämmelser tillämpliga på programmet och stödinstrumentet för Ukraina		
5	I arbetsprogrammen bör kommissionen överväga att tydligt fastställa de åtgärder som finansieras i form av finansiering som inte är kopplad till kostnaderna, delmålen för genomförandet av åtgärden samt de ekonomiska konsekvenserna om ett specifikt delmål eller mål inte uppnås.	27
6	När det är fråga om stödberättigande åtgärder som finansieras i form av finansiering som inte är kopplad till kostnaderna bör kommissionen överväga att klargöra <ul style="list-style-type: none"> ○ minimikraven för kontroll för att påvisa att de belopp som tagits emot i form av bidrag inte överstiger det totala beloppet av stödberättigande kostnader och 	28

Nummer	Förslag	Hänvisning i yttrandet (punkt)
	<p>inte täcker samma kostnader, såsom krävs enligt artikel 7,</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ det kostnadsunderlag som ska användas för att uppskatta det överskott som anges i artikel 8, ○ det kostnadsunderlag som ska användas för att fastställa den högst tillåtna EU-finansieringen enligt artikel 17, ○ kontrollåtgärder för att säkerställa att efterlevnaden av EU:s och medlemsstaternas regler kontrolleras och bekräftas. <p>(Artiklarna 3, 7, 8 och 17)</p>	
7	<p>Kommissionen bör överväga att klargöra omfattningen av de stödberättigande åtgärder som kan få finansiering som inte är kopplad till kostnaderna. Den bör även överväga att klargöra de principer som ligger till grund för de kostnadsuppskattningar som används för att bedöma hur lämpligt det är att använda budgetstöd från EU i form av finansiering som inte är kopplad till kostnaderna och förenklade kostnadsalternativ.</p> <p>(Artikel 3 och finansieringsöversikten för rättsakten)</p>	29
Avsnitt 2: Programmet		
8	<p>Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att införa ett uttryckligt krav på att överenskommelser om medverkan som ingåtts av kommissionen slår vakt om revisionsrättens revisionsrättigheter.</p> <p>(Artikel 8)</p>	33
9	<p>Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga två saker: för det första om tillämpningsområdet för undantaget från principen om icke-retroaktivitet i artikel 8 är lämpligt för uppfyllelsen av det avsedda målet, och för det andra om det är tillräckligt med tanke på tidtabellen för antagandet av förslaget.</p>	34
10	<p>Kommissionen bör överväga att beskriva vilken metod den planerar att använda för att fastställa det belopp som kan</p>	35

Nummer	Förslag	Hänvisning i yttrandet (punkt)
	återkrävas och som beror på vinster som stödmottagare gör på stödberättigande åtgärder till stöd för produktionen eller kommersialiseringen av lönsamma försvarsprodukter. (Artikel 8)	
11	Kommissionen och medlagstiftarna bör undersöka om tillämpningsområdet för undantaget i artikel 10.3 om användningen av anläggningar som är belägna i tredjeländer är lämpligt och stämmer överens med skäl 15 i förslaget.	36
12	När det gäller den undergrupp av stödberättigande åtgärder som fastställs i artikel 11 i förslaget bör kommissionen och medlagstiftarna överväga att klargöra vilka kostnader som kan bli stödberättigande inom ramen för programmet och om finansieringen får användas för att täcka inköp av råvaror och insatsvaror för lageruppbyggnad.	37
13	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att fastställa tydliga prioriteringar för fördelningen av EU-medel till enskilda projekt.	38
14	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att införa kompletterande genomförandebestämmelser för den europeiska militära försäljningsmekanismen och klargöra plattformens förväntade egenskaper, det målinriktade tillämpningsområdet för produkter och företag och förvaltningen av plattformen. (Artikel 14)	40
15	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att införa ett krav för att trygga ett långsiktigt ekonomiskt stöd som en förutsättning för urvalet av europeiska försvarsprojekt av gemensamt intresse. (Artikel 15)	42
16	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga huruvida tillämpningsområdet för undantaget i artikel 17 (principen om medfinansiering) är lämpligt och stämmer överens med det mål som anges i skäl 18.	44
17	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att tillhandahålla allmänna urvalskriterier för fondens	46

Nummer	Förslag	Hänvisning i yttrandet (punkt)
	stödmottagare och förklara hur fonden kommer att bidra till att programmets övergripande mål uppnås. (Artikel 19)	
18	Kommissionen bör överväga att fastställa särskilda övervakningsarrangemang för fonden och för riskdelningen med privata investerare. (Artikel 19)	46
Avsnitt 3: Stödinstrumentet för Ukraina		
19	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att ta med närmare bestämmelser om EU:s relevanta restriktiva åtgärder som underlag för stödinstrumentet för Ukraina så att det går att korrekt fastställa det belopp för externa inkomster avsatta för särskilda ändamål som är öronmärkta för Ukraina. (Artikel 6)	47
Kapitel IV: Försörjningstrygghet		
20	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att begränsa undantagets tillämpningsområde så att det går att leverera varor och tjänster innan kontraktet slutförs. (Artikel 35)	49
21	Kommissionen bör överväga att införa ett krav på svar på en begäran om information som skickas som en del av övervakningen av den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen i de bidragsöverenskommelser som den ingår med programmets stödmottagare. (Artiklarna 40 och 41)	50
22	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att tydligare definiera "större händelser", klargöra omfattningen av de åtgärder som medlemsstaterna måste genomföra och tydligt ange vad för slags information de förväntar sig att få inrapporterad. (Artikel 42)	51
23	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att klargöra vilka "skäl" och vilken "detaljerad motivering" som gör att ett företag kan avvisa en begäran om	52

Nummer	Förslag	Hänvisning i yttrandet (punkt)
	information, en prioriteringsklassad order och en prioriteringsklassad begäran om information. (Artiklarna 46, 47 och 50)	
KAPITEL V: Styrning, utvärdering och kontroll		
24	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att stärka innehållet i ramavtalet med Ukraina och ta med närmare bestämmelser. (Artikel 59)	54
25	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att sätta en tidsfrist för när ramavtalet med Ukraina ska avslutas. (Artikel 59)	55
26	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att göra en enda efterhandsutvärdering av de försvarsrelaterade programmen för att hjälpa till att styra eventuella ytterligare åtgärder eller investeringar efter 2027 och senarelägga den slutliga utvärderingen av Edip och på så vis se till att tidsfördröjningen mellan offentliggörandet av förslaget och det slutliga antagandet av det beaktas. (Artikel 66)	58
Ram för prestationsövervakning		
27	Kommissionen bör överväga att förse de enheter som ansvarar för programmets genomförande av EU-finansiering med en förteckning över nyckelindikatorer som ska användas och som ska inbegripa såväl output- som resultatindikatorer och – vid behov – utgångs- och målvärden.	59
28	Kommissionen bör överväga att införa prestationsindikatorer som speglar uppfyllelsen av de politiska målen att främja interoperabilitet och standardisering av försvarssystem i hela EU.	61
29	När kommissionen övervakar programmet bör den överväga att använda de centrala prestationsindikatorerna för strategin för europeisk försvarsindustri, fastställa etappmål för 2027 och offentliggöra en tydlig fördelning av	62, 63

Nummer	Förslag	Hänvisning i yttrandet (punkt)
	prestationsindikatorerna per medlemsstat som en del av den slutliga programutvärderingen.	
30	Kommissionen och medlagstiftarna bör överväga att lägga till kompletterande indikatorer så att de kan bedöma de fördelar som stödinstrumentet för Ukraina ger.	64

Redaktionella förslag

70 Utöver förslagen ovan föreslår vi några ytterligare särskilda ändringar av förslagstexten. Informationen beskrivs närmare i *figur 1* nedan.

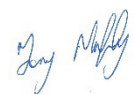
Figur 1 – Förslag till ändringar med kommentarer

Text i förslaget	Förslag till ändring	Kommentarer
Artikel 2	Vi föreslår att termerna listas i alfabetisk ordning.	
Artikel 10.5 Kommissionen ska underrätta den kommitté som avses i artikel 57 om varje rättslig enhet som anses stödberättigad enligt denna punkt.	Kommissionen ska underrätta den kommitté som avses i artikel 58 om varje rättslig enhet som anses stödberättigad enligt denna punkt.	Felaktig hänvisning.
Artikel 11.6 När det gäller sådan verksamhet som avses i punkterna 2, 3 d och 55 a.	När det gäller sådan verksamhet som avses i punkterna 2, 3 d och 5 a .	Felaktig hänvisning.
Artikel 14.3 Om medlemsstaterna gemensamt upphandlar ytterligare kvantiteter eller genom naturabidrag bidrar till uppbyggnaden av en sådan försvarsindustriell beredskapspool som avses i punkt 2 b.	Om medlemsstaterna gemensamt upphandlar ytterligare kvantiteter eller genom naturabidrag bidrar till uppbyggnaden av en sådan försvarsindustriell beredskapspool som avses i punkt 1 b .	Felaktig hänvisning.
Artikel 17.3 I arbetsprogrammet ska det anges närmare uppgifter, inbegripet, när så är relevant, de höjda finansieringsnivåerna enligt punkt 3.	3. I arbetsprogrammet ska det anges närmare uppgifter, inbegripet, när så är relevant, de höjda finansieringsnivåerna enligt punkt 2 .	Så att hänvisningen blir entydig.

Text i förslaget	Förslag till ändring	Kommentarer
<p>Artikel 47.5</p> <p>Om företaget avvisar den prioriterade ordern ska det förse kommissionen med en detaljerad motivering till detta.</p>		<p>Formuleringen "till detta" är otydlig.</p>
<p>Artiklarna 59, 63 och 64</p> <p>Hänvisa till de artiklar i budgetförordningen som kommer att ändras i och med omarbetningen av budgetförordningen.</p>	<p>För att hänvisningarna ska stämma överens med de hänvisningar som görs till andra artiklar i omarbetningen av budgetförordningen föreslår vi att hänvisningarna i dessa artiklar uppdateras.</p>	<p>Hänvisningarna behöver uppdateras.</p>

Detta yttrande antogs av revisionsrättens avdelning III, med ledamoten Bettina Jakobsen som ordförande, vid dess sammanträde i Luxemburg den 24 september 2024.

För revisionsrätten



Tony Murphy
ordförande

Bilagor

Bilaga I – Översikt över europeiska försvarsrelaterade institutionella bestämmelser

EU-organ	Medlemskap	Uppdrag	Styrning	Revisionsmandat
Europeiska utrikestjänsten	Alla EU-medlemsstater	<ul style="list-style-type: none"> Genomför Gusp. Samordnar EU:s yttre åtgärder. Fungerar som sekretariat tillsammans med Europeiska försvarsfonden för det permanenta strukturerade samarbetet. 	Unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik	Revisionsrätten
Europeiska försvarsbyrån	Alla EU-medlemsstater	<ul style="list-style-type: none"> Identifierar driftskrav. Identifierar och genomför åtgärder som stärker försvarssektorns industriella och tekniska bas. Är med och definierar en europeisk politik för kapacitet och försvarsmateriel. Fungerar som sekretariat tillsammans med Europeiska utrikestjänsten för det permanenta strukturerade samarbetet. 	Europeiska rådet Unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik	Revisorskollegium

EU-organ	Medlemskap	Uppdrag	Styrning	Revisionsmandat
Generaldirektoratet för försvarsindustri och rymdfrågor <i>GD Försvarsindustri och rymdfrågor</i>	Alla EU-medlemsstater	<ul style="list-style-type: none"> Genomför EU:s rymdprogram. Säkerställer en innovativ och konkurrenskraftig försvarsindustri. 	Europeiska kommissionen	Revisionsrätten
Permanent strukturerat samarbete <i>Pesco</i>	Alla EU-medlemsstater utom Malta	<ul style="list-style-type: none"> Utvecklar försvarsförmågan. Tillförsäkrar en operativ kapacitet som stöder sig på civila och militära resurser. 	Europeiska rådet Unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik	Medlemsstaternas revisionsförfaranden
Den europeiska fredsfaciliteten	Alla EU-medlemsstater	<ul style="list-style-type: none"> Finansierar insatser inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken 	Europeiska rådet	Revisorskollegium

Bilaga II – Undantag från budgetförordningen

Undantag från förordning (EU, Euratom) 2018/1046 (budgetförordningen)

Förslag till förordning om inrättande av programmet för europeisk försvarsindustri och en ram med åtgärder för snabb tillgång till och leverans av försvarsprodukter (Edip)		Budgetförordningen Artikelrubrik
Artikel där undantaget används	Syfte med undantaget	
5.5	Inkomster och återbetalningar från finansieringsinstrument som inrättas enligt den här förordningen ska utgöra inkomster avsatta för särskilda ändamål till programmet.	Artikel 209 Principer och villkor för finansieringsinstrument och budgetgarantier
8.3	När det gäller åtgärder som främjar industriproduktion och kommersialisering av försvarsprodukterna, och när en mottagare av bidraget gör en vinst, får kommissionen beakta medlemsstaternas finansiering för att fastställa det belopp som kan återkrävas från bidraget.	Artikel 192 Principen om icke-vinst
8.4 Skäl 23	Ekonomiska bidrag från EU-budgeten får tilldelas för en åtgärd som har inletts och kostnader som uppkommit före det datum då förslagen lämnades in som svar på det årliga arbetsprogrammet, under förutsättning att åtgärderna inte inleddes före den 5 mars 2024 och inte var slutförda innan bidragsöverenskommelsen hade undertecknats.	Artikel 193 Principen om icke-retroaktivitet

Förslag till förordning om inrättande av programmet för europeisk försvarsindustri och en ram med åtgärder för snabb tillgång till och leverans av försvarsprodukter (Edip)		Budgetförordningen Artikelrubrik
Artikel där undantaget används	Syfte med undantaget	
17 Skäl 18	Programmet får finansiera upp till 100 % av de stödberättigande kostnaderna förutom för verksamhet som gäller en snabbare anpassning till strukturella förändringar av produktionskapaciteten för försvarsprodukter.	Artikel 190 Medfinansiering
35.3	När det är vederbörligen motiverat av situationens synnerligen brådskande karaktär får kommissionen begära leverans av varor eller tjänster från och med den dag då utkastet till kontrakt inom en upphandling sänds.	Artikel 172 Fullgörande och ändring av kontraktet

Undantag från förslaget till omarbetning av förordning (EU, Euratom) 2018/1046

Förslag till förordning om inrättande av programmet för europeisk försvarsindustri och en ram med åtgärder för snabb tillgång till och leverans av försvarsprodukter (Edip)		Budgetförordningen (omarbeting) Artikelrubrik
Artikel där undantaget används	Syfte med undantaget	
35.1	Ukraina får begära att kommissionen deltar i en gemensam upphandling eller fungerar som inköpscentral för upphandling på de berörda medlemsstaternas vägnar.	Artikel 168 Upphandlingsförfaranden

Förkortningar

Edip: programmet för europeisk försvarsindustri.

Edirpa: instrumentet för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling.

Gusp: den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

SWD: arbetsdokument från kommissionens avdelningar.

UPPHOVSRÄTT

© Europeiska unionen, 2024

Europeiska revisionsrättens policy för vidareutnyttjande fastställs i [beslut nr 6-2019](#) om revisionsrättens policy för öppna data och vidareutnyttjande av handlingar.

Om inget annat anges (till exempel i enskilda meddelanden om upphovsrätt) omfattas revisionsrättens innehåll som ägs av EU av den internationella [licensen Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell \(CC BY 4.0\)](#). Det innebär att det är tillåtet att återanvända innehållet under förutsättning att ursprunget anges korrekt och att det framgår om ändringar har gjorts. Om du återanvänder revisionsrättens innehåll får du inte förvansa den ursprungliga innebörden eller det ursprungliga budskapet. Revisionsrätten ansvarar inte för eventuella konsekvenser av återanvändningen.

När enskilda privatpersoner kan identifieras i ett specifikt sammanhang, exempelvis på bilder av revisionsrättens personal, eller om verk av tredje part används, måste ytterligare tillstånd inhämtas.

Om ett sådant tillstånd beviljas upphävs och ersätts det allmänna godkännande som nämns ovan, och eventuella begränsningar av materialets användning måste tydligt anges.

För användning eller återgivning av innehåll som inte ägs av EU kan tillstånd behöva inhämtas direkt från upphovsrättsinnehavarna.

Programvara eller handlingar som omfattas av immateriella rättigheter, till exempel patent, varumärkesskydd, mönsterskydd samt upphovsrätt till logotyper eller namn, omfattas inte av revisionsrättens policy för vidareutnyttjande.

EU-institutionernas webbplatser inom domänen europa.eu innehåller länkar till webbplatser utanför den domänen. Eftersom revisionsrätten inte har någon kontroll över dem uppmanas du att ta reda på vilken integritets- och upphovsrättspolicy de tillämpar.

Användning av revisionsrättens logotyp

Revisionsrättens logotyp får inte användas utan revisionsrättens förhandsgodkännande.

PDF	ISBN 978-92-849-3230-6	ISSN 1977-5830	doi:10.2865/1397199	QJ-01-24-008-SV-N
-----	------------------------	----------------	---------------------	-------------------